

IRODALOM.

THALLÓCZY LAJOS. Mantovai követjárás Budán. (Olvastatott a Magy. Tud. Akadémia II. osztályának 1905. június 15-én tartott ülésén.) Budapest, 1905. Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia. Nagy 8-r., 114 l. Ára 2 korona. — (Értekezések a történeti tudományok köréből. XX. kötet. 4. szám.)

Gonzaga Ferencz, Mantua ura 1395-ben De Armaninis Pál személyében követet küldött Zsigmond király udvarába Budára, hogy ez uralkodó jóindulatát és támogatását kinyerje. A követ útjáról, tapasztalatairól, küldetésének eredményéről öt levélben számolt be urának, mely okiratokat THALLÓCZY LAJOS nagynevű történészünk itt ismertetett értekezése függelékében adott ki. Nem foglalkozhatom itt azon fontosság méltatásával, amelylyel az illusztris szerző dolgozata a jelzett kor politikai történetére bír. Csak azon érdekes és tanulságos fejtegetéseket kívánom kiemelni, amelyek becses adalékok gyanánt járulnak hazánk gazdaságtörténeti irodalmához. Értekező elmondván ugyanis a mantovai követ küldetésének okait és célját, nemcsak a követjárás diplomáciai jelentőségét fejtegeti, de kiterjeszkedik egyuttal hazánk e korbéli közállapotainak, különösen a közgazdasági viszonyoknak érdekes jellemzésére. Kereskedelem- s forgalomtörténeti szempontból tanulságos THALLÓCZYNAK azon kommentárja, amelylyel Pál uram által Olaszhonból hazánkba (Chioggia—Zengg—Zágráb—Buda) tett utazásnak leírását kíséri (28—33. l.). A követ vadászebeket hozott a magyar királyi udvarba, amelyekkel Gonzaga — ismervén Zsigmond vadászszenvedélyét — kedveskedni kívánt emennek. Az ajándék értékességét szerző azon fejtegetései emelik ki, amelyek az akkori vadásatról és a főuri vadászokról szólnak. Pál úr Budán tartózkodván egy ideig, jelentéseiben említi az udvari konyha egyszerűségét — amelyet a mantovai főpeczér finnyásan megvetett — továbbá panaszkodik a budai élelmiszerek, különösen a bor nagy drágaságáról. Itt THALLÓCZY ismét megragadta az alkalmat, hogy a magyar királyi udvar háztartását, a budai piac viszonyait s általában a kereskedelmi viszonyokat vizsgálja és ecsetelje. A bor drágaságáról irt magyarázatot (84—85. l.) azonban kiegészíteni óhajtanám azon tapasztalatok eredményével, amelyeket a pozsonyi kamarszámadáskönyvek áradatai tanulmányozása alapján a középkori árképződésről nyertem. A XV. század közepe táján a pozsonyi borárak nagymérvű hullámzást mutatnak. Így 1440 augusztus és szeptember havában 1 pint bor (körülbelül 1'4 liter) 24 denárba, 1442 október havától

1443 július haváig, azután még 1445-ben is csak 2 denárba került.¹⁾ A legmagasabb ár tehát a legalacsonyabb *tizenkétszerese!* Véleményem szerint, amelyet az idevágó anyag közzététele alkalmával még bővebben fogok megindokolni, ezen exorbitáns árhullámozást részint a termékek, részint a fogyasztás aránytalansága idézte elő. Mennél fejlettebb valamely ország közgazdasága, annál nagyobbak ez aránytalanságok, különösen az élelmiszerek kínálata-kereslete terén. Valószínű tehát, hogy 1395-ben, amidőn Pál úr Budán időzött, bordrágulás állott be, helyi drágulás, amelyet az olaszországi állandóbb s fejlettebb közgazdasági viszonyokhoz szokott talián keservesen érzett meg. Az egyéb piaczi cikkek drágasága pedig évadi volt, hiszen Pál úr november—deczember közt, télvíz idején, tartózkodott Budán, amidőn *a mi* éghajlatunk alatt rendszerint legdrágábbak az élelmiszerek.²⁾

Ráutalván ismételten a 80—84. lapon irt kereskedelem-történeti fejtegetések szellemes és tanulságos tartalmára, ismertetésünk végén azon véleményünknek adhatunk kifejezést, hogy THALLÓCZY ezen dolgozata, méltóan sorakozván munkásságának eddigi termékeihez, rendkívül becsesen gyarapítja ismereteinket hazánk XIV. századbeli közgazdasági viszonyairól.

KOVÁTS FERENCZ.

¹⁾ A bor nagybani árának hullámozására v. ö. „Városi adózás a középkorban“ cz. dolgozatom 98—100. lapjain közölt adatokat.

²⁾ Mástkülönbén épen az ellenkezőt kellett volna tapasztalnia Pál úrnak. Magyarországbán minden bizonynyal drágább volt a *pénz*, mint a gazdaságilag fejlettebb, tőkével telített felsőolaszországi városokban: *tehát az áraknak alacsonyabbaknak kellett volna lenniök!*